

NBP

Narodowy Bank Polski

Józef Sobota, Narodowy Bank Polski

AKTYWNOŚĆ BANKU CENTRALNEGO W OBSZARZE BADAŃ STATYSTYCZNYCH

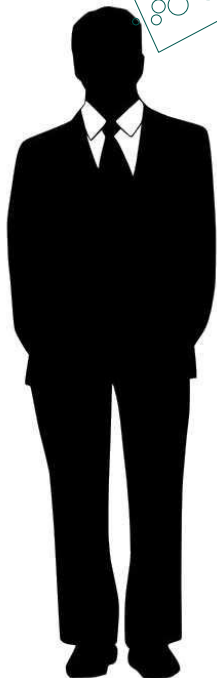
Warszawa 2018, czerwiec

Plan prezentacji

1. Konstrukcja prawna badań statystycznych w NBP
2. Potrzeby określające ramy badań statystycznych
3. Obszary badań statystycznych realizowane w NBP
4. Wyzwania na przyszłość

Czy mogą państwo
wymienić co najmniej trzy
funkcje jakie pełni NBP?
Ciekawa czy ktoś
wymieni funkcje
mystyczna?

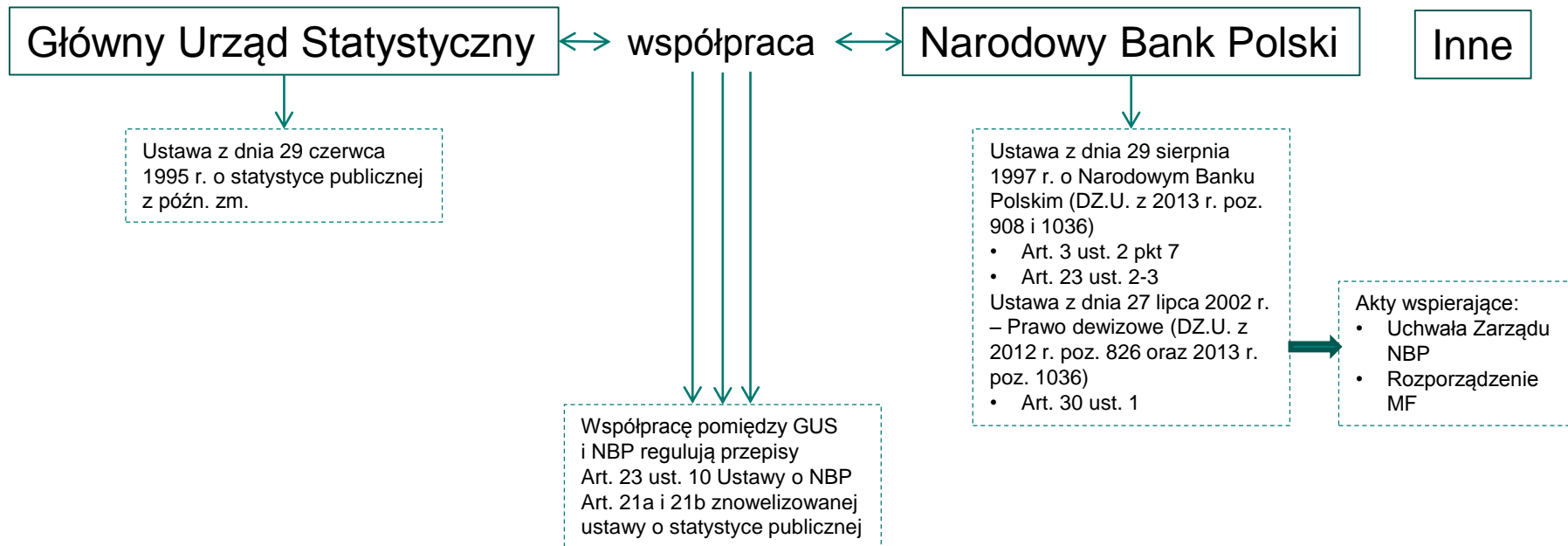
Przeznaczę wyjątkowo
w obcych walutach
Funkcja wysokości stóp
emisyjnych

Hmm

Eee

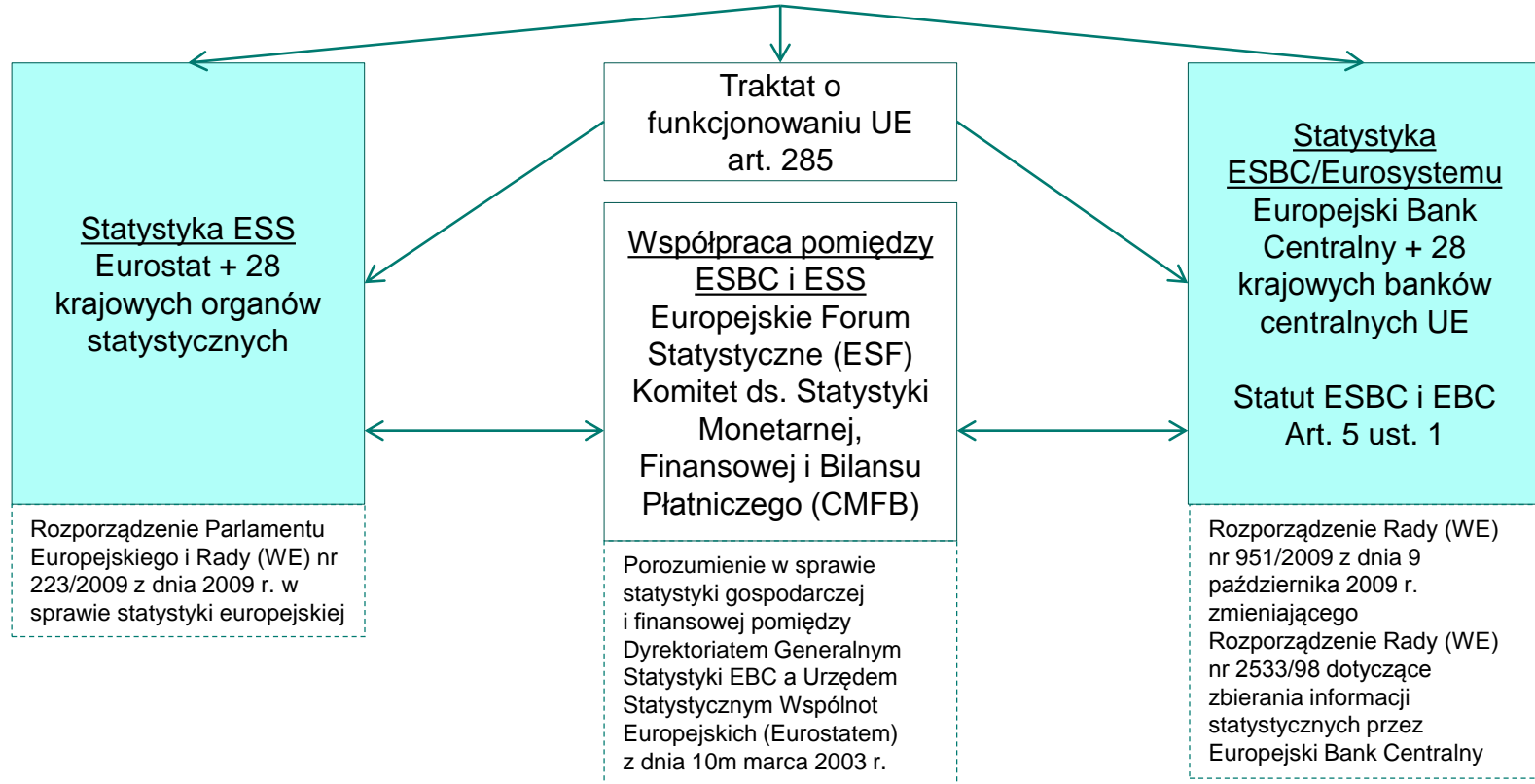

STATYSTYKA POLSKA

Konstrukcja prawna - Poziom europejski

STATYSTYKA EUROPEJSKA

Potrzeby określające cel badań statystycznych

Potrzeby statystyczne (informacyjne) Narodowego Banku Polskiego (NBP) analizowane z perspektywy czasu ulegały znaczącym zmianom, co miało związek z:

- *Zmianami funkcji NBP po 1989 r., tj. po przyjęciu Ustawy o NBP, w której to bank centralny został wyposażony w atrybuty niezależnej instytucji odpowiedzialnej za prowadzenie polityki pieniężnej w gospodarce wolnorynkowej. Po przyjęciu nowej Ustawy o NBP głównym zadaniem w zakresie statystyki było zbudowanie odpowiedniej do zadań statystyki bankowej, która pozwoliła mierzyć poziom agregatów monetarnych oraz dostarczać informacje dla oceny sytuacji finansowej rozwijającego się sektora bankowego mając na uwadze określone normy nadzorcze obowiązujące w tym okresie. Podobnej transformacji ulegała statystyka bilansu płatniczego, która musiała uwzględniać proces otwierania się gospodarki na zewnątrz z utrzymującymi się ograniczeniami w zadaniach przepływu kapitału krótkoterminowego;*

Potrzeby określające cel badań statystycznych cd

- *Zmianą paradygmatu określającego sposób formułowania celów polityki pieniężnej oraz narzędzi ich realizacji, co miało miejsce w 1998 r. (przejście od systemu opartego o kontrolę agregatów pieniężnych i sterowanie kursu walutowego złotego do kontroli poziomu inflacji z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest poziom stopy banku centralnego określany przez Radę Polityki Pieniężnej). Ten moment oznaczał potrzebę rozwoju badań statystycznych o charakterze jakościowym i szerszego wykorzystania w analizach danych opisujących zjawiska inflacyjne i potencjalne źródła inflacji;*
- *Aktywnym uczestnictwem banku centralnego w realizacji zobowiązań międzynarodowych w zakresie statystyki (harmonizacja statystyki na poziomie Unii Europejskiej w ramach ESBC, EUROSTAT'u czy OECD);*

Potrzeby określające cel badań statystycznych cd

- *Nową rolą banków centralnych w obszarach związanych z zadaniami w zakresie dbałości o stabilność sektora finansowego.*

Każda z tych okoliczności wymagała odpowiedniej reakcji polegającej na dostarczeniu nowego zestawu danych, co wiązało się z koniecznością istotnej korekty realizowanych zadań statystycznych lub rozwoju badań w nowych dla banku obszarach.

Potrzeby określające cel badań statystycznych

1. Dostarczanie danych niezbędnych do prowadzenia analiz i badań dla podejmowania decyzji w zakresie polityki pieniężnej
2. Opisanie powiązań (relacji) ekonomicznych polskiej gospodarki z otoczeniem zewnętrznym
3. Dostarczanie informacji o procesach pieniężnych w kontekście zmian polityki pieniężnej
4. Gromadzenie informacji pozwalających określać stan sektora finansowego pod kątem oceny jego stabilności i spełniania norm ostrożnościowych
5. Dostarczanie informacji dla analiz związanych z oceną równowagi makroostrożnościowej
6. Realizacja zadań ESBC, EBC w dziedzinie statystyki
7. Realizacja zadań wynikających z zobowiązań międzynarodowych w obszarze statystyki (Eurostat, IMF, OECD, Bank Światowy, BIS Bazylea)
8. Budowa prestiżu banku centralnego jako jednego z głównych filarów statystyki krajowej

Badania statystyczne prowadzone w NBP można podzielić na:

- **ILOŚCIOWE**, REJESTRUJĄCE STANY OKREŚLONYCH KATEGORII EKONOMICZNYCH ORAZ PRZYCZYNY ICH ZMIAN (TRANSAKCJE, REKLASYFIKACJE, ZMIANY STANÓW Z TYTUŁU ICH WYCENY) – AGREGATY MONETARNE, DANE BILANSOWE SEKTORA BANKOWEGO I NIEMONETARNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH, BILANS PŁATNICZY
- **JAKOŚCIOWE**, ODPOWIADAJĄCE NA PYTANIA O NATURE ZMIAN PODSTAWOWYCH WIELKOŚCI MAKROEKONOMICZNYCH ORAZ REJESTRUJĄCE SUBIEKTYWNE OCENY RESPONDENTÓW NA TEMAT KSZTAŁTOWANIA SIĘ ICH W PRZYSZŁOŚCI (OCZEKIWANIA INFLACYJNE, BADANIA CYKLU BIZNESOWEGO, BADANIA RYNKU PRACY, BADANIA PROCESÓW MIGRACYJNYCH)

Obszary badań statystycznych I

Statystyka monetarnych instytucji finansowych w kontekście:

potrzeb związanych z prowadzeniem polityki pieniężnej

monitorowania stabilności rynku finansowego i realizacji norm ostrożnościowych

Statystyka relacji z zagranicą

(szeroki kontekst relacji związanych z równowagą zewnętrzną)

Rachunki finansowe

Statystyka niebankowych instytucji finansowych

(statystyka funduszy inwestycyjnych, statystyka instytucji ubezpieczeniowych)

Statystyka płatności

Obszary badań statystycznych II

BADANIA KONIUNKTURY

BADANIE CEN NIERUCHOMOŚCI

BADANIE RYNKU PRACY

BADANIE PROCESÓW MIGRACYJNYCH

Statystyka monetarna

Statystyka monetarna w swym pierwotnym kształcie koncentrowała się na gromadzeniu danych o poziomie akcji kredytowej i depozytowej sektora bankowego.

W procesie transformacji systemowej w latach 1990-1992 wprowadzono do statystyki bankowej miary pieniądza oraz czynniki jego kreacji, co było odpowiedzią ze strony statystyki na zapotrzebowanie związane z celem polityki pieniężnej realizowanej w tamtym czasie.

Statystyka monetarna cd

Po 1998 roku miary pieniądza są uzupełniane o statystykę stóp procentowych, co ma związek z przyjęciem jako celu polityki pieniężnej kontroli inflacji z wykorzystaniem stopy banku centralnego jako podstawowego jej narzędzia.

Równocześnie zakres informacji ulegał znaczącemu wzrostowi z uwagi na potrzeby analityczne, jak też pojawienie się na rynku bankowym nowych produktów, które stały się przedmiotem opisu statystycznego.

Statystyka monetarna

Statystyka monetarnych instytucji finansowych (MIF)

- statystyka stanów bilansowych
- statystyka transakcji
- statystyka stóp procentowych

Rolą tej statystyki jest:

- Rejestracja zmian wielkości agregatów monetarnych i określenie czynników wpływających na te zmiany
- Prezentowanie (pomiar) poziomu stóp procentowych i ich zmienność w odniesieniu do instrumentów depozytowych i kredytowych (cena pieniądza)

Statystyka monetarna

Statystyka stanów bilansowych MIF

Informacje o aktywach i pasywach MIF w podziale wg:

- instrumentów finansowych
- sektorów (ESA95)
- terminów pierwotnych
- walut
- krajów

Statystyka monetarna

Statystyka stóp procentowych

- Oprocentowanie wszystkich umów (odsetki narosłe w miesiącu / średni stan w miesiącu depozytu lub kredytu)
- Oprocentowanie nowych umów (średnie ważone oprocentowanie nowych umów zawartych w danym miesiącu w odniesieniu do kredytów i depozytów)

Dane zbierane w podziale na:

- waluty: PLN, EUR, CHF (kredyty mieszkaniowe),
- sektory: gospodarstwa domowe, podmioty gospodarcze,
- instrumenty,
- cel kredytu dla gospodarstw domowych : konsumpcyjne, mieszkaniowe, inne,
- terminy,
- wartość jednostkowej umowy kredytowej dla przedsiębiorstwa: < 1mln; 1-4 mln; > 4 mln PLN.

Statystyka stabilnościowo-ostrożnościowa

- Dane o sytuacji finansowej banków w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym
- Dane na temat adekwatności kapitałowej
- Statystyka płynności
- Statystyka dużych zaangażowań (jest to polski odpowiednik rejestru kredytowego w ujęciu *borrower by borrower*)

Sprawozdawczość ta zawiera szeroki zakres danych dotyczących bilansu banków, rachunku wyników, noty szczegółowe zawierające dane w ujęciu portfelowym, walutowym, produktowym i terminowym oraz informację na temat adekwatności kapitałowej, jak też dane oceniające płynność danego banku.

Zakres tej statystyki w znaczącej mierze jest pochodną nowych standardów określonych przez European Banking Authority w odpowiedzi na zjawiska kryzysu bankowego i finansowego w latach 2007-2008. Obecny standard został wdrożony na poziomie europejskim w 2014 roku.

Statystyka relacji z zagranicą

Statystyka relacji z zagranicą czyli bilans płatniczy ma w NBP długą tradycję i niezależnie od roli banku centralnego w systemie gospodarczym dostarczała informacji niezbędnych do kształtowania relacji z zagranicą, jak też odpowiadała na pytania o zakres nierównowag zewnętrznych tak w obszarze wymiany towarowej, jak i przepływów finansowych.

Charakterystycznym dla tego obszaru statystyki jest jej kierunek zmian związany ze stopniem otwartości danej gospodarki mierzonym swobodą przepływu kapitału, towarów i usług w relacjach z zagranicą.

Statystyka relacji z zagranicą cd

We współczesnej historii NBP można wskazać na co najmniej trzy ważne daty, które wyznaczały kierunek zmian i poziom zainteresowania tym obszarem tak z punktu widzenia polityki pieniężnej, jak też polityki gospodarczej, tj. czas między 1989 a przystąpieniem Polski do OECD, przystąpieniem do Unii Europejskiej oraz aktywne działanie instytucji międzynarodowych typu MFW, Bank Światowy, G-10 po kryzysie finansowym, który ujawnił potrzebę znaczącego wzrostu badań statystycznych dotyczących procesów globalizacji. Każde z tych wydarzeń istotnie zwiększało zakres tej statystyki i jej znaczenie dla analiz makroekonomicznych.

Statystyka relacji z zagranicą

Głównym zadaniem statystyki bilansu płatniczego jest dostarczanie informacji służących:

- Ocenie stanu równowagi danej gospodarki w relacji z otoczeniem zewnętrznym
- Ocenie wrażliwości danej gospodarki na szoki zewnętrzne
- Ocenie globalizacji i jej efektów
- Analizie wpływu rachunku bieżącego na inflację
- Wyjaśnieniu ruchów kursów walutowych poprzez analizę składników bilansu płatniczego, które kształtują podaż i popyt na daną walutę
- Wyjaśnieniu zmian w agregatach monetarnych
- Mierzeniu inwestycji bezpośrednich i ich roli w finansowaniu inwestycji
- Monitorowaniu zmian w globalnych przepływach finansowych w odpowiedzi na zmieniające się warunki rynkowe

Statystyka relacji z zagranicą

- Bilans płatniczy
- Międzynarodowa pozycja inwestycyjna
- Oficjalne aktywa rezerwowe
- Zagraniczne inwestycje bezpośrednie
- Zadłużenie zagraniczne

Mierzy powiązania ekonomiczne polskiej gospodarki z zagranicą i odpowiada na pytanie o stan nierównowag zewnętrznych danej gospodarki z jej otoczeniem zewnętrznym

Statystyka relacji z zagranicą

Bilans płatniczy jest statystycznym zestawieniem obrotów z zagranicą, które w odniesieniu do określonego czasu, w usystematyzowany sposób prezentuje transakcje gospodarcze zrealizowane przez Polskę z resztą świata (tzn. między rezydentami i nierezydentami).

Bilans płatniczy prezentowany jest z wyodrębnieniem następujących pozycji:

- rachunek bieżący,
- rachunek kapitałowy
- rachunek finansowy (w tym oficjalne aktywa rezerwowe).

Odpowiada na pytanie, w jakim stopniu dana gospodarka importuje lub eksportuje swoje oszczędności za granicę.

Statystyka relacji z zagranicą

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna prezentuje na koniec danego okresu stan polskich należności zagranicznych oraz zobowiązań wobec zagranicy.

Saldo ***międzynarodowej pozycji inwestycyjnej*** informuje o tym, czy kraj jest wierzycielem czy dłużnikiem netto.

Statystyka relacji z zagranicą

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie – opisują zaangażowanie inwestora bezpośredniego w określone gospodarki w celu osiągnięcia długotrwałej korzyści z tytułu tego zaangażowania.

Statystyka prezentuje:

- wielkość napływu kapitału, stanów inwestycji i dochodów od nich;
- kierunek (polskie za granicą i zagraniczne w Polsce);
- rodzaj działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa z udziałem inwestora bezpośredniego (PKD);
- kraj pochodzenia inwestorów bezpośrednich.

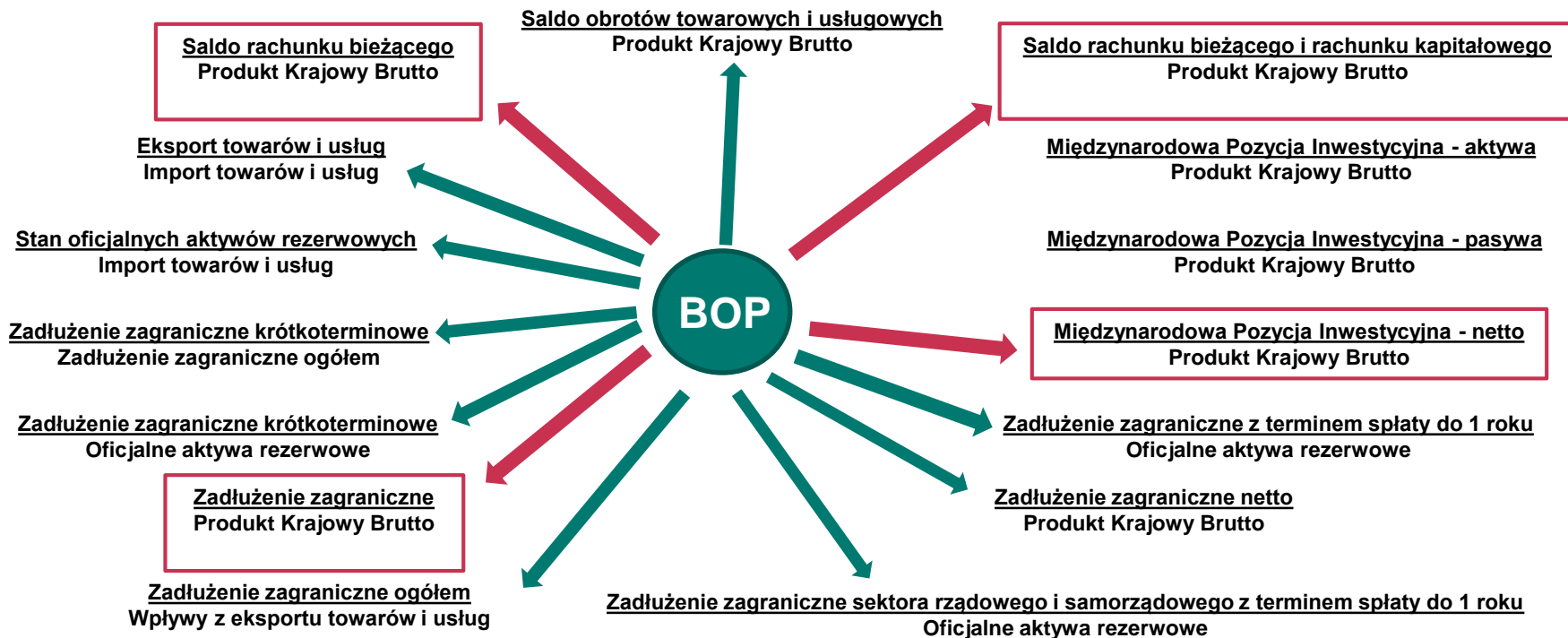
Statystyka relacji z zagranicą

Zadłużenie zagraniczne (brutto) na koniec danego okresu, jest sumą podjętych i nieuregulowanych zobowiązań rezydentów danego kraju wobec nierezydentów z tytułu dłużnych instrumentów, takich jak:

- dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez polskie podmioty w posiadaniu zagranicznych inwestorów portfelowych;
- otrzymane od nierezydentów kredyty i pożyczki (w tym w ramach grup kapitałowych);
- otrzymane od zagranicznych kontrahentów kredyty handlowe;
- rachunki bieżące i depozyty nierezydentów w bankach polskich;
- pozostałe zobowiązania zagraniczne.

Podział na zadłużenie wewnętrzne i zewnętrzne (zagraniczne) dokonany został na podstawie kryterium rezydenta, bez względu na rodzaj waluty.

Wybrane wskaźniki makroekonomiczne na bazie BoP i MPI

Statystyka niemonetarnych instytucji finansowych

Statystyka niemonetarnych instytucji finansowych jest stosunkowo młoda, jej historia sięga momentu przystąpienia NBP do Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

Główną przesłanką, która stała u podstaw budowy tej statystyki było pytanie, w jakim zakresie te instytucje (fundusze inwestycyjne, instytucje ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne) oferują produkty o charakterze depozytowym i w jakim stopniu są one konkurencyjne w stosunku do depozytów bankowych.

Wiedza ta z jednej strony jest ważna z punktu widzenia polityki pieniężnej, z drugiej zaś winna dostarczyć informacji do analiz stabilności sektora finansowego, co jest przedmiotem zainteresowania banku centralnego.

Obok kwestii substytuowania depozytów bankowych instytucje te aktywnie uczestniczą w finansowaniu gospodarki inwestując na giełdzie bądź nabywając papiery dłużne.

Statystyka funduszy inwestycyjnych

Obejmuje dane wszystkich funduszy inwestycyjnych, które są reprezentowane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych mające siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres statystyki:

- pozyskiwanie danych: miesięczne, kwartalne
- przetwarzanie i agregacja danych podmiotów
- przygotowanie produktów:
  - wartość aktywów netto
  - wartość i struktura portfela inwestycyjnego
  - dotyczących struktury sektorowej inwestorów
  - dotyczących populacji funduszy inwestycyjnych

Statystyka instytucji ubezpieczeniowych

Przedmiotem zainteresowania NBP są:

- Należności i zobowiązania zakładów ubezpieczeń w podziale na działy (sprawozdawczość kwartalna).
  - Szczegółowy podział geograficzny (według krajów), sektorowy (ESA) i terminowy aktywów.
  - Szczegółowy podział geograficzny rezerw ubezpieczeniowych.
- Informacja dotycząca składek, odszkodowań i świadczeń oraz prowizji, ze wskazaniem działalności prowadzonej w kraju oraz za granicą poprzez oddziały, według poszczególnych krajów (sprawozdawczość roczna).

Statystyka płatności

Zakres realizowanych zadań statystycznych w tym obszarze ma za zadanie dostarczyć danych niezbędnych do:

- Monitorowania i analizy rozwoju rynku płatniczego;
- Realizacji zadań związanych z nadzorem systemowym jaki pełni NBP w stosunku do instytucji płatniczych;

Realizacja tych zadań wymaga niezbędnego zestawu danych obejmujących:

- Instytucje płatnicze
- Instrumenty płatnicze wg ich rodzajów
- Zakres transakcji realizowanych pieniądzem elektronicznym
- Waluty rozliczeń w transakcjach płatniczych
- Wartość i poziom opłat z tytułu realizacji płatności kartami płatniczymi

Rachunki finansowe

Rachunki finansowe prezentują aktywa finansowe i zobowiązania poszczególnych grup podmiotów krajowych, ujętych w sektory i podsektory instytucjonalne, oraz sektora zagranica w podziale według rodzajów operacji finansowych reprezentowanych przez instrumenty finansowe. Są one sporządzane zgodnie z zasadami ESA 2010.

Obejmują zestawienia danych bilansowych (tzw. bilanse finansowe) oraz zestawienia o transakcjach opisujących nabycie netto aktywów finansowych lub zaciągnięcie netto zobowiązań.

Polegają one na:

- Ocenie procesów finansowania zachodzących w gospodarce – sektory pożyczkodawców i pożyczkobiorców
- Analizie mechanizmu transmisji pieniądza dla potrzeb polityki monetarnej
- Analizie stabilności finansowej podmiotów

Badania ankietowe realizowane w NBP

Odrębną grupę badań statystycznych stanowią badania ankietowe, których celem jest wysondowanie opinii uczestników życia gospodarczego (gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, instytucje finansowe, deweloperzy, urzędy pracy) na temat kształtowania się w przyszłości (z reguły horyzont czasu jest zdefiniowany jako kwartał, rok) głównych zmiennych makroekonomicznych.

Do zestawu tych zmiennych należą: inflacja, poziom bezrobocia, kurs złotego, zmiany cen aktywów niefinansowych i wzrost PKB, poziom inwestycji itp. Łatwo zauważyć, że przedmiotem badań ankietowych są głównie czynniki wpływające na poziom inflacji i takie, na których kształtowanie się wpływ ma realizowana polityka pieniężna.

Badania koniunktury

Badania te prowadzone są od 1996 roku w ujęciu kwartalnym, obecnie realizowane są w grupie ponad 2500 przedsiębiorstw (w tym ok. 1000 mikroprzedsiębiorstw).

Celem tych badań jest uzyskanie opinii przedsiębiorstw na temat ich oczekiwań co do kształtowania się procesów gospodarczych w przyszłości.

Badania koniunktury

Główne obszary badania ankietowego podmiotów:

- *oczekiwania inflacyjne i kursowe,*
- *identyfikacja czynników inflacjogennych,*
- *prognozy popytu,*
- *szacowanie popytu na kredyt,*
- *identyfikacja czynników ograniczających dostęp do środków finansowych,*
- *szacowanie popytu (czyli zamówień na towary i usługi),*
- *szacowanie przyszłych zamówień eksportowych,*
- *szacowanie poziomu kosztów pozyskania środków finansowych (w tym kredytu bankowego),*
- *identyfikacja czynników wyznaczających poziom aktywności inwestycyjnej,*
- *opis rynku pracy z perspektywy danego podmiotu.*

Badania rynku nieruchomości

Statystyka tego obszaru w NBP obejmuje:

- *Ceny ofertowe i transakcji na rynku mieszkaniowym oraz stawki najmu nieruchomości wraz z atrybutami mającymi wpływ na ich wartość na rynku;*
- *Stawki czynszu najmu powierzchni biurowych, handlowych i magazynowych, poziom pustostanów;*
- *Ceny ofertowe i transakcji gruntów budowlanych.*

Badanie prowadzone od 2006 roku, obecnie realizowane jest w największych miastach wojewódzkich i aglomeracjach Polski. Dane pozyskiwane od 602 podmiotów działających na rynku pierwotnym i 745 podmiotów operujących na rynku wtórnym.

Badania ankietowe rynku pracy

Badania skupiają swoją uwagę na:

- Uwarunkowaniach sprzyjających tworzeniu miejsc pracy
- Podaży pracy
- Procesach poszukiwania i dopasowania na rynku pracy
- Relacjach pracodawca – pracownik

Badania prowadzone w urzędach pracy, wśród pracodawców oraz osób poszukujących pracy pozwalają opisywać zmiany, jakie mają miejsce na rynku pracy w ujęciu regionalnym tj. dla 6 obszarów Polski (południowy, wschodni, centralny, północny, północno-zachodni, południowo-zachodni) – badanie prowadzone raz do roku.

Badania procesu migracji

Dlaczego problematyka imigracji jest ważna dla NBP?

- Wpływ transferów wynagrodzeń na bilans płatniczy i jego równowagę

Aby prawidłowo oszacować dochody z pracy cudzoziemców pracujących w Polsce i Polaków za granicą NBP powinien oszacować:

- wynagrodzenia migrantów;
- wydatki ponoszone w związku z pobytem na emigracji;
- wysokość płaconych składek i podatków w kraju, w którym emigrant przebywa;
- wielkości przekazów dokonywanych przez pracowników długookresowych.

Dodatkowo, wszystkie te elementy wymagają na wstępie oszacowania liczby pracujących Polaków za granicą i cudzoziemców w Polsce.

Badania procesu migracji cd

■ Związek procesów inflacyjnych z rynkiem pracy

Duże fale migracyjne mogą mieć istotny wpływ na rynek pracy i pośrednio na inflację. Napływ imigrantów do konkretnych obszarów rynku pracy hamuje presję na wzrost płac i tym samym presję na wzrost inflacji na dwa sposoby:

- może wypełniać luki na rynku pracy związane z procesami demograficznymi, emigracją zarobkową Polaków, czy dynamicznym wzrostem popytu na pracę.
- niższe oczekiwania płacowe imigrantów mogą hamować żądania płacowe pozostałych pracowników.

Badania Polaków za granicą są prowadzone od 2007 roku zaś cudzoziemców w Polsce od 2015 roku. Badania te oparte są na bezpośrednich wywiadach prowadzonych z Polakami pracującymi za granicą w wybranych krajach (Wielka Brytania, Holandia, Niemcy, Norwegia – badanie w 2018 roku) zaś w przypadku cudzoziemców pracujących w Polsce grupą tą są osoby pochodzące z Ukrainy.

Dlaczego warto mówić o statystyce

„TWORZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI STATYSTYKI POZOSTAJE PODSTAWOWYM ZADANIEM BANKU CENTRALNEGO, KLUCZOWYM NIE TYLKO W PROCESIE PODEJMOWANIA DECYZJI ALE RÓWNIEŻ ICH KOMUNIKOWANIA, A TYM SAMYM, UMACNIANIA WIARYGODNOŚCI BANKU CENTRALNEGO”

- /MARIO DRAGHI, PREZES EBC, 2012/

Co dalej

Rozwój statystyki opartej o dane granularne !!!

W statystyce finansowej oznacza to przejście na poziom indywidualnych transakcji opisanych przez wektor atrybutów (cech) charakteryzujących te transakcje – model wielowymiarowy, przykładem takiego podejścia jest realizowany obecnie na poziomie EBC projekt *AnaCredit*, którego efektem będzie zbiór danych zawierający wiedzę na temat jednostkowych kredytów oraz kredytobiorców.

Budowa systemów statystycznych zdolnych do pomiaru zjawisk gospodarczych w coraz bardziej zglobalizowanym świecie (inicjatywy MFW, OECD, Eurostat, EBC).

Dziękuję za uwagę